

Integraal Kindcentrum Het Duet

Adres locatie
Prinses Christinalaan 120
1421 BN Uithoorn
0297-500666

Solidoe in de praktijk

Inhoud

Solidoe in de praktijk	3	2. Ontdekken: ontwikkelen van de persoonlijkheid	20
Accommodatie en inrichting	4	Ontdekken bij het Duet	20
Buitenruimte	4	3. Met elkaar: bevorderen van de sociale competenties	22
Openingstijden	4	Met elkaar bij het Duet	22
Omvang	4	Emoties en gevoel	23
Flexkinderen	6	4. In de wereld: omgaan met normen en waarden	24
Pedagogisch medewerkers	8	In de wereld bij het Duet	24
Invalkrachten op het Duet	8		
VE op locatie en themagericht werken	9		
Ouderbetrokkenheid	10		
Tutor	10		
Observeren ontwikkeling kinderen en passend aanbod	11		
Kinderen met opvallend gedrag	12		
Gastvrouw	13		
Medewerker in opleiding	13		
Veiligheid en gezondheid	13		
Afwijken beroepskracht-kindratio (BKR)	13		
Vierogen-principe	15		
Achterwacht	15		
De pedagogiek van Solidoe Het Duet	15		
1. Je mag er zijn; fysieke en emotionele veiligheid bieden	15		
Je mag er zijn bij het Duet	15		

Solidoe in de praktijk

Solidoe in de praktijk

We hebben onze pedagogische visie vertaald naar twee plannen; Algemene Pedagogiek, deze geldt voor alle locaties en is te vinden op de [Solidoe website](https://www.solidoe.nl). In het werkplan: Solidoe in de praktijk, dat u nu leest is onze pedagogische visie nader uitgewerkt en aangepast aan elke locatie afzonderlijk.

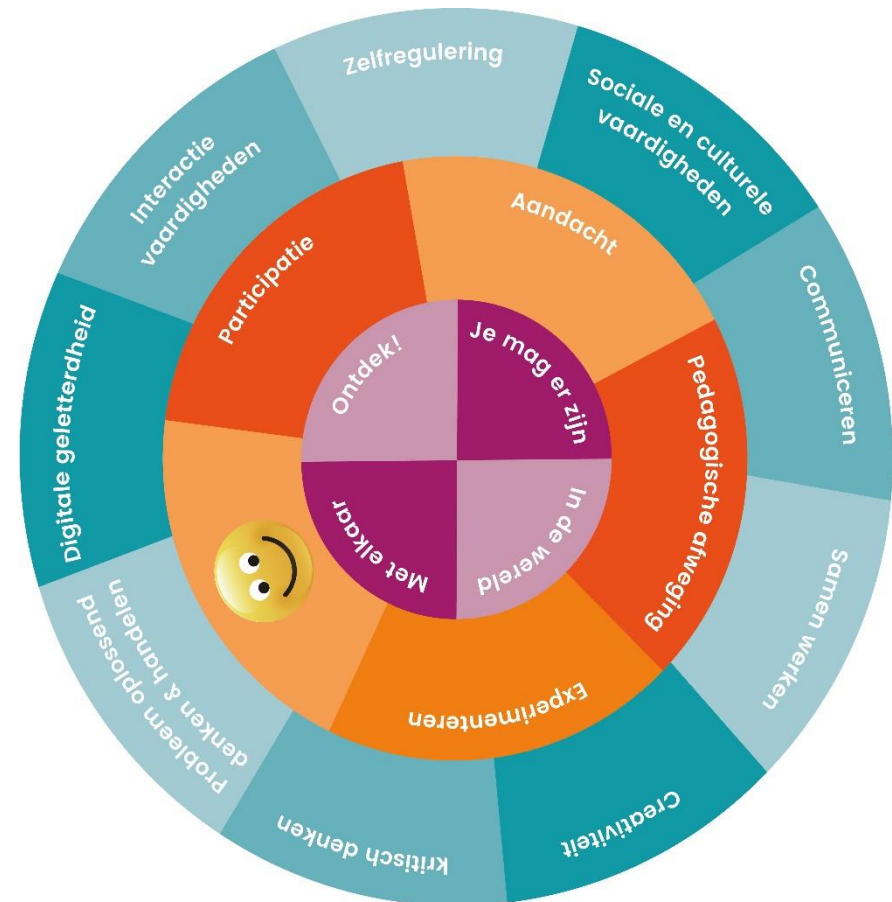
De pedagogische visie van Solidoe hebben we zichtbaar gemaakt door middel van de pedagogische borden. Omdat we graag willen laten zien waar we voor staan.

- De 1^e paarse cirkel, hierop staan de vier basisdoelen uit de Wet Kinderopvang vertaald naar termen passend bij Solidoe: Je mag er zijn – Ontdek – Met elkaar – In de wereld.
- De 2^e oranje cirkel, hierop staan de doelen van Solidoe.
- De 3^e grijsblauwe cirkel staan de competenties van de 21ste eeuw.

Solidoe in de praktijk is geschreven vanuit de vier basisdoelen uit de 1^e cirkel; Je mag er zijn – Ontdek – Met elkaar – In de wereld. Deze termen vindt u ook terug in ons kindbeeld; Een kind is zichzelf, sociaal, creatief en nieuwsgierig. Vanuit ons kindbeeld vullen wij onze taak als organisatie voor kinderopvang in. Die zien we als aanvulling op de opvoeding door de ouders.

Solidoe in de praktijk is een leidraad voor de pedagogisch medewerkers bij de uitvoering van hun werk. Daarnaast maakt het voor u en de kinderen duidelijk wat u kunt verwachten van de opvang.

Algemene Pedagogiek Solidoe

Solidoe in de praktijk

Accommodatie en inrichting

IKC het Duet ligt midden in de wijk Thamerdal, vlakbij het Oude Dorp van Uithoorn, in een groene omgeving. Met ingang van januari 2015 delen basisschool en Solidoe één gebouw, IKC het Duet. De mooie groene buitenruimte is toegankelijk voor alle kinderen van Thamerdal. Wij werken er hard aan om een goede buurtfunctie te vervullen binnen Thamerdal.

Wij vangen over het algemeen alleen kinderen op die op het Duet op school zitten of die door een andere partij naar onze opvang gebracht worden. In een enkele situatie is het mogelijk om kinderen op te halen van een andere locatie, als broertjes/zusjes bijvoorbeeld op het Duet zitten. Dit gaat in overleg.

Buitenruimte

De kinderen van de BSO gebruiken de buitenruimte die in schooltijden door de school gebruikt wordt, inclusief de ruimtes bij de MFA (multifunctionele accommodatie). De kinderen van de Allstars, oudste groep, mogen zonder toezicht buiten spelen, dit wordt per kind beoordeeld en vastgelegd in een zelfstandigheidsovereenkomst. De andere kinderen van de BSO mogen alleen buiten spelen als er een pedagogisch medewerker mee naar buiten gaat.

De kinderen van het KDV hebben een gezamenlijke buitenruimte, hier staat een hek omheen en is ingericht voor kinderen van 0 tot 4 jaar. De kinderen van PO het Duet (Trommels en Drummers) hebben een buitenruimte wat grenst aan hun lokaal, dit terrein delen zij met de BSO kinderen van de Ministars en Little stars en met peuterkleutergroep de Drummers.

Openingstijden

Het Duet is van maandag tot en met vrijdag geopend van 7.00 tot 18.30 uur. Het kinderdagverblijf (de Zangnoten, de Vrolijke noten, Muzikantjes en de Muzieknoten) is geopend van maandag tot en met vrijdag, van 7.00 tot 18.30 uur, 52 weken per jaar.

De voorschoolse opvang is geopend op maandag tot en met vrijdag, van 7.00 tot 8.30 uur, de kinderen worden naar de klassen gebracht. De oudste kinderen kunnen zelfstandig naar de klas lopen.

De buitenschoolse opvang (Ministars, Little Stars, Popstars, Rockstars en Allstars) is in schoolweken geopend op maandag t/m vrijdag vanaf 14.15 tot 18.30 uur. In vakantieweken en op studiedagen is de BSO geopend van 8.15 tot 18.30 uur.

Peuteropvang de Trommels is geopend van maandag tot en met vrijdag van 8.00 tot 12.00 uur, alleen in de schoolweken. Onze peuter-kleuter groep de Drummers is geopend op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag van 8.15 tot 12.15 in schoolweken.

Meer informatie over de actuele openingstijden is te vinden op de website www.solidoe.nl.

Omvang

Het Duet biedt alle opvangvormen: hele dagopvang, peuteropvang en buitenschoolse opvang.

- Bij **kinderdagverblijf** het Duet:

Zangnoten: Babygroep voor kinderen van 0 tot 2 jaar. Elke dag kunnen er maximaal 13 kinderen opgevangen worden. Afhankelijk van het aantal kinderen en de leeftijden van de kinderen werken er twee of drie vaste medewerkers per dag.

Muzieknoten: Verticale groep voor kinderen van 0 tot 4 jaar, maandag t/m vrijdag geopend. Elke dag kunnen er maximaal 16 kinderen opgevangen worden. Afhankelijk van het aantal kinderen en de

Solidoe in de praktijk

leeftijden van de kinderen werken er twee of drie vaste medewerkers per dag.

Vrolijke noten: Verticale groep voor kinderen van 0 tot 4 jaar, maandag t/m vrijdag geopend. Elke dag kunnen er maximaal 16 kinderen opgevangen worden. Afhankelijk van het aantal kinderen en de leeftijden van de kinderen werken er twee of drie vaste medewerkers per dag.

Beide verticale groepen werken nauw samen. De deuren tussen de groepen zijn vaak open. Kinderen kunnen dan zelf een keuze maken waar zij willen spelen en met wie.

Muzikantjes: Peutergroep voor kinderen van 2 tot 4 jaar, maandag t/m vrijdag geopend. Elke dag kunnen er maximaal 16 kinderen worden opgevangen. Er wordt gewerkt met twee medewerkers per dag.

Diensten Pedagogisch medewerkers:

Muzikantjes:

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
7.30-17.00	7.30-17.00	7.30-17.00	7.00-17.00	7.30-17.00
8.30-18.30	8.30-18.00	8.30-18.30	8.30-18.30	8.30-18.00

Zangnoten:

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
7.00-16.30	7.00-16.30	7.00-16.30	7.30-16.30	7.00-17.00
8.30-17.30	8.30-17.30	8.30-17.30	8.30-17.30	9.00-18.30
9.00-18.00	9.00-18.30	9.00-18.00	9.00-18.00	

Muzieknoten:

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
7.30-16.30	7.00-16.30	7.00-16.30	7.30-16.30	7.00-17.00
8.30-17.30	8.30-17.30	8.30-17.30	8.30-17.30	9.00-18.00
9.00-18.30	9.00-18.00	9.00-18.30	9.00-18.00	

Vrolijke noten:

Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag
7.00-17.00	7.30-16.30	7.30-17.00	7.00-16.30	7.30-17.00
9.00-18.00	8.30-17.30	9.00-18.00	8.30-17.30	9.00-18.30
	9.00-18.30		9.00-18.30	

Er opent van de Muzikantjes en Zangnoten één medewerker om 7.00 tot 7.30 voor beide groepen, aan het einde van de dag sluit er één medewerker van 18.00 tot 18.30.

Er opent van de Muzieknoten en Vrolijke Noten één medewerker om 7.00 tot 7.30 voor beide groepen, aan het einde van de dag sluit er één medewerker van 18.00 tot 18.30.

Pauzes op dagen met twee PM-ers:

13.00-13.45 of 13.45-14.30

Pauzes op dagen met drie PM-ers:

13.00-13.40

13.40-14.20

14.20-15.00

Bij de **PO** en onze **peuter-kleutergroep:**

PO de Trommels: Peuteropvang het Duet zijn er elke ochtend maximaal 16 kinderen tussen de 2 en 4 jaar gedurende de schoolweken.

PO de Drummers: Dit is een peuter kleutergroep. Er zijn 8 plekken Peuteropvang voor kinderen tussen de 3 en 4 jaar gedurende de openingstijden van school. De andere kinderen (maximaal 8) zijn kinderen tussen de 4 en 4,5 jaar die extra ondersteuning nodig op gebied van taalontwikkeling of op gebied van sociaal emotionele ontwikkeling.

Solidoe in de praktijk

Bij **buitenschoolse opvang** het Duet:

Ministars: Groep voor kinderen van 4 t/m 6,5 jaar, maandag t/m vrijdag geopend.

Little stars: Groep voor kinderen van 4 t/m 6,5 jaar, maandag t/m vrijdag geopend.

De Ministars en de Little Stars werken nauw samen. Het eten en drinken wordt in verschillende groepsruimtes genuttigd en daarna mogen kinderen zelf een keuze maken waar zij gaan spelen.

Popstars: Hele week een groep van 22 kinderen met twee medewerkers.

Rockstars: Hele week een groep van 22 kinderen met twee medewerkers.

Allstars: maandag, dinsdag en donderdag een groep van 22 kinderen met twee medewerker. Op woensdag een groep van 12 kinderen en vrijdag is de groep gesloten. Kinderen hebben dan een plekje in een tweede stamgroep bij de Popstars of Rockstars.

De Popstars en Rockstars werken ook nauw samen, zij eten en drinken ook in twee groepen.

Diensten Pedagogisch medewerkers:

In schoolweken starten alle medewerkers om 14.15 met hun dienst. De meeste kinderen zitten op het Duet en komen zelf naar de medewerkers toe, bij de jongere kinderen halen we hen uit de klas op. Wel starten alle pedagogisch medewerkers met een 'taakuur' om de kar klaar te maken, activiteit klaar te zetten of administratie te verwerken.

De eerste medewerkers gaan om 17.30 uur naar huis en er sluiten twee medewerkers van de BSO af om 18.30.

Er worden ook kinderen opgehaald van het speciaal onderwijs, zij worden gehaald door onze gastvrouw en sluiten aan bij de groep om 14.15.

In de vakantie werken we met de volgende diensten:

Diensten:	Pauze:
8.15 – 17.00	12.30 – 13.00
8.30 – 17.30	13.00 – 13.30

9.00 – 18.00

9.30 – 18.30

13.30 – 14.00

14.00 – 14.30

Flexkinderen

Het Duet is ook geschikt voor flexopvang. De groepsruimtes zijn groot genoeg zodat we de flexkinderen toe kunnen laten. Flexopvang wordt op maat bekeken omdat er momenteel volle groepen zijn en niet alles mogelijk is. De flexkinderen geven vooraf akkoord op het inzetten op twee verschillende stamgroepen, deze groepen zijn bekend bij de ouders. Er is altijd één groep die verantwoordelijk is voor de oudergesprekken, dit stemmen zij onderling af.

Solidoe in de praktijk

Naam groep	Leeftijd kinderen	Maximaal aantal kinderen	Vaste Pedagogisch Medewerkers
de Trommels PO	2 tot 4 jaar	16	2
Zangnoten	0 tot 2 jaar	8 tot 13	2 /3
Muzieknoten	0 tot 4 jaar	12 tot 16	2/3
Muzikantjes	2 tot 4 jaar	16	2
Vrolijke noten	0 tot 4 jaar	12 tot 16	2/3
Ministars	4 tot 6,5 jaar	20	2
Little Stars	4 tot 6,5 jaar	20	2
Popstars	6,5 tot 9,5 jaar	22	2
Rockstars	6,5 tot 9,5 jaar	22	2
Allstars	9+	22 (ma/di/do) 12 (Wo)	2 1
VSO het Duet	4 tot 12 jaar	22(ma/di/wo/do/vr)	2
Peuter- kleutergroep	3-4 jaar	8	1 PM-er
de Drummers	4-4,5 jaar	8	1 leerkracht

Het totaal aantal kinderen dat op deze locatie maximaal geplaatst mag worden is 108 kinderen.

Er is ruimte om af te wijken van deze maximale groeps groottes wanneer de individuele behoeften van het kind, de interesses en de ontwikkelingsfasen van het kind hier om vraagt. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een kind die qua ontwikkelingsniveau meer uitdaging nodig heeft en daardoor meer aansluiting vindt bij een oudere groep of een kind van wie haar vaste vriendinnen over zijn gegaan naar de oudere groep en zich daardoor minder prettig voelt op haar huidige groep.

De groeps groottes mogen bij afwijkingen op basis van pedagogische overwegingen niet groter zijn dan 21 kinderen in de leeftijd van 4-7 jaar en 26 kinderen in de leeftijd van 8-12 jaar. Het maximale aantal kinderen dat geplaatst mag worden op de locatie mag niet overschreden worden

Door de BKR op locatieniveau te berekenen hoeft er niet geschoven te worden met kinderen, wanneer een groep minder kinderen heeft, zolang er voldoende medewerkers op de locatie zijn voor de hoeveelheid kinderen. Dit komt de emotionele veiligheid en het welbevinden van de kinderen ten goede, aangezien zij gebaat zijn bij het hebben van een vaste medewerker, bij een eigen vertrouwde groepsruimte en bij vaste kinderen met wie zij in de groep zitten. De vestigingsmanager maakt hierover afspraken met de medewerkers. Hierbij houdt de vestigingsmanager rekening met de talenten en expertises van de pedagogisch medewerkers.

Wanneer het nodig is om af te wijken van onze standaard groeps grootte bekijkt de vestigingsmanager samen met de pedagogisch medewerkers voor welke kinderen dit van toepassing zou kunnen zijn. Hierbij wordt gekeken naar de leeftijd van het kind, vaak gaat het om een kind dat al

Solidoe in de praktijk

bijna klaar is om door te gaan naar de volgende groep, of het kind sociale aansluiting heeft op de andere groep, of word er voor gekozen om twee kinderen samen naar een ander groep te laten gaan, omdat ze dat prettig vinden. Aan de kinderen wordt gevraagd of zij zelf op de andere groep willen spelen. Ook wordt er gekeken of er op de andere groep activiteiten zijn, die aansluiten bij de interesses van bepaalde kinderen van de andere groep. Er wordt besproken met de medewerker van de huidige groep en de groep waarbij het kind aansluit of zij denken dat dit passend is. Op deze manier word er rekening gehouden met de talenten en expertises van de pedagogisch medewerkers. Naderhand word er met de kinderen en de medewerkers geëvalueerd hoe het is ervaren.

Pedagogisch medewerkers

Een vaste en vertrouwde pedagogisch medewerker biedt emotionele veiligheid aan het kind. Het uitgangspunt van Solidoe kinderopvang is het welbevinden van de kinderen zo veel mogelijk te waarborgen. Het vaste gezichten criterium is het uitgangspunt vanuit waar wij werken, wat betekent dat jonge kinderen (0-1 jaar), afhankelijk van de groepsgrootte, maximaal 2 of 3 vaste gezichten zien per week. Voor kinderen ouder dan 1 jaar geldt de regel 3 of 4 vaste gezichten, afhankelijk van de groepsgrootte.

Wanneer een vast gezicht ziek is, verlof heeft of op vakantie is kan er worden afgeweken van het vaste gezichten criterium. Hierbij wordt er een andere beroepskracht ingezet dan het vaste gezicht.

Binnen Solidoe kinderopvang proberen we in deze situaties altijd eerst of een andere pedagogisch medewerker van de groep ingezet kan worden. Mocht dit niet kunnen, dan proberen we te zorgen dat een medewerker

van een aangrenzende groep, een medewerker van de tweede of een vertrouwde vaste invalkracht kan worden ingezet. Dit mag alleen wanneer de periode van ziekte, vakantie of verlof niet langer vier aaneengesloten weken is.

Een invalkracht krijgt bij de start van de dag een goede overdracht van de vaste medewerker, de bijzonderheden van de kinderen worden besproken, het dagritme en de rituelen worden doorgenomen, waardoor deze hetzelfde blijven voor de kinderen als op andere dagen met vaste medewerkers. Specifieke kenmerken van een kind, bijvoorbeeld een kind dat op de zij slaapt, worden ook overgedragen aan het begin van de dag. Op deze manier proberen we de emotionele veiligheid en stabiliteit voor de kinderen zo veel mogelijk te borgen. Het belang van de kinderen staat hierbij voorop.

Er mag alleen worden afgeweken van het vaste gezichten criterium in bovenstaande situaties waarbij er maximaal twee of drie vaste gezichten worden toegewezen. Dit gebeurt niet in situaties waarbij er vier vaste gezichten toegewezen mogen worden. De hoeveelheid gezichten wordt voor de kinderen dan te groot, waardoor zij zich emotioneel minder veilig zouden kunnen voelen.

Invalkrachten op het Duet

Naast de vaste pedagogisch medewerkers/PM's, werken er ook een aantal vaste invalkrachten bij IKC het Duet. Zij worden regelmatig ingezet, bijvoorbeeld bij vakanties of ziekte. Daardoor zijn zij ook een bekend gezicht voor alle kinderen. Zij worden ook betrokken bij alle teamvergaderingen en trainingen/studiedagen op de locatie. Wanneer er medewerkers (intern of een andere Solidoe locatie) komen invallen op een

Solidoe in de praktijk

groep bespreekt de vaste medewerker de volgende punten aan het begin van de dag met de medewerker:

- Bijzonderheden van de kinderen welke genoteerd staan bij de kindkenmerken in Konnect (denk aan allergie, dieet, speciaal onderwijs, ophaalafspraken, medisch, VVE)
- Overdracht, hoe te handelen bij kinderen met extra ondersteuningsbehoeftes
- Korte uitleg over wat te doen bij evacuatie en wie er EHBO-er/BHV-er is in geval van nood
- Kinderen worden nooit zonder toestemming van de ouder meegegeven aan een ander persoon (opa/oma) als dit niet door ouders gecommuniceerd is. De ouder dient dan eerst gebeld te worden.

Wanneer een interne of externe invalkracht meerdere weken op 1 groep werkt, zullen we deze medewerker naast de basale kennis die zij nodig hebben om hun dag goed te kunnen draaien meer meenemen in de werkwijze van Solidoe en bij eventuele aanpassingen in de werkwijze. Het inwerkschema nieuwe medewerker kan hierbij een leidraad zijn. We vinden het met name belangrijk om de invalkracht mee te nemen in wat er speelt bij kinderen en welke verantwoordelijkheden ze wel of niet dragen. De vaste medewerker van de groep en de vestigingsmanager zullen gezamenlijk kijken, welke informatie van belang is om te delen.

Slaapruimte

In elke slaapruimte is een thermometer aanwezig. Bij koude temperaturen buiten is de temperatuur ongeveer 18 graden. In de zomer proberen we de temperatuur in de slaapkamer zo koel mogelijk te houden, maar het is vooral belangrijk om het temperatuurverschil met

buiten niet te groot te maken. Bij veel overlast van hitte hebben wij een warmteprotocol waarnaar wij handelen.

Er zijn per verticale groep twee slaapkamers met ieder zes slaapplekken. Beide slaapruimtes liggen in de groep. Alle kinderen hebben een eigen bedje, dit bedje delen ze met een kind dat op andere dagen komt. Ieder kind heeft zijn/haar eigen beddengoed. Alle slaapruimtes zijn voorzien van een raam. De kinderen slapen in een slaapkamer in gesloten bedjes, hoogslapers. De bedjes worden kort opgemaakt met lakens en een dekentje en de kinderen gaan naar bed in een slaapzak indien nodig. In de deur zit een raampje, zodat de pedagogisch medewerkers goed toezicht kunnen houden.

Bij de babygroep zijn eveneens twee slaapruimtes. In de ene slaapkamer zijn er acht slaapplekken en in de andere kamer zijn er zes slaapplekken. Op iedere groep is er een evacuatiebedje aanwezig. In één van de slaapruimtes slapen ook kinderen van de Muzikantjes. In de slaapruimte op de gang zijn vier slaapplekken voor de kinderen van de Muzikantjes. Een aantal kinderen van de Muzikantjes slapen in de huisjes op de groep op een stretcher, meestal is dit even kort rusten.

VE op locatie en themagericht werken

Op het Duet wordt gewerkt met het stimuleringsprogramma Uk en Puk als basis. Er wordt gewerkt in thema's van ongeveer zes weken en veelal worden er thema's afgestemd op de thema's op school. Vandaar dat er regelmatig eigen thema's worden bedacht en uitgevoerd. Puk is wel onderdeel van de dag op alle groepen. Tussen de thema's door is er een 'rustweek'. De pedagogisch medewerkers van het kinderdagverblijf en de Peuteropvang werken het thema indien mogelijk samen uit. Elke dag worden één of meerdere activiteiten rondom het thema aangeboden en worden er doelen aan de activiteit verbonden vanuit Konnect (SLO doelen).

Solidoe in de praktijk

Alle ontwikkelingsgebieden: taal, rekenen, de sociaal emotionele ontwikkeling en de motoriek komen aan bod.

Voorbeelden hiervan zijn:

Taal: Liedjes zingen, voorlezen, woordkaarten, kring in de ochtend waarbij de kinderen elkaar leren kennen door te zingen wie er naast hen zit, LOGO 3000 kaarten waarbij er gesprekken voort komen uit de kaart die je met elkaar bekijkt. Muzieklessen die door een medewerker gegeven worden op verschillende groepen.

Rekenen: tellen van de bekers en borden, activiteiten in de begrippen zoals groot en klein.

Sociaal emotioneel: Samen spelen, samen opruimen, samenwerken tijdens activiteiten, oudere kinderen die jongere kinderen leren hoe ze hun jas uit- en aandoen, elkaar helpen.

Motoriek: eten met een vork, zelf boterham smeren, Torens bouwen, buiten spelen door fietsen en andere bewegingsspeel, peutergym.

Dagelijks wordt er in de ochtend met peuters uit alle groepen een LOGO 3000 activiteit gedaan. Er zijn afspraken gemaakt wie dit welke dag oppakt.

Ouderbetrokkenheid

Bij ieder thema ontvangen de ouders een themabrief. Hier kunnen de ouders in lezen met welk thema wij bezig zijn. Er staan tips in voor het lezen van boekjes, het bekijken van filmpjes en voorbeelden van liedjes. Ook staat er een lijstje woorden in die wij steeds laten terug komen in de activiteiten. Ouders kunnen thuis dan ook met de kinderen aan de slag met deze tips. We kijken ook altijd even terug op het vorige thema met leuke foto's en hoe de activiteiten zijn verlopen. Er worden regelmatig activiteiten georganiseerd (peuter/kleuterfeest, Sinterklaas, uitstapje kinderboerderij, spelletjesochtend peuters/kleuters) waarbij we hulp vragen van ouders. De ouders van de VE kinderen krijgen met ieder thema een activiteit mee die zij samen

met hun zoon/dochter kunnen doen. We kijken naar het doel waar we voor dit kind aan werken en proberen de activiteit daar op te laten aansluiten.

Tutor

We hebben op PO het Duet een tutor die kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte uit de groep haalt. Zij is een vaste medewerker van de PO en een vertrouwd gezicht voor de kinderen. Hierbij krijgen zij nog meer extra individuele aandacht buiten de PO groep om.

Om deze kinderen meer dan alleen het reguliere aanbod te bieden, biedt de tutor hen wekelijks individueel of in kleine groepjes een half uur extra ontwikkelingsstimulerende activiteiten aan.

Kinderen met een VE indicatie krijgen een intensiever aanbod op diverse ontwikkelingsgebieden veelal de taalontwikkeling. In een handelingsplan wordt uitgeschreven waar we bij dit kind, specifiek op gaan inzetten. Na een evaluatie wordt deze bijgesteld.

Alle ontwikkelingsgebieden: taal, rekenen, de sociaal emotionele ontwikkeling en de motoriek komen aan bod. De activiteiten die worden aangeboden worden gekoppeld aan de SLO doelen. Op deze manier wordt er geobserveerd tijdens de activiteiten waar een kind zich in de ontwikkeling bevindt.

Bij het uitdenken en voorbereiden van de thema's worden de activiteiten gekoppeld aan de SLO doelen. De pedagogisch medewerkers bespreken aan het begin van het thema met elkaar waar de groep behoefte aan heeft, waar individuele kinderen behoefte aan hebben en kijken in de ontwikkellijnen welke vaardigheid we specifiek bij het kind gaan stimuleren. Ze kijken in de ontwikkellijnen waar kinderen zitten.

Solidoe in de praktijk

We kijken hoe de individuele doelen en groepsdoelen terugkomen in het betreffende thema en of we nog meer toe kunnen voegen aan de activiteiten, zodat de kinderen veelvuldig worden gestimuleerd op de betreffende vaardigheid. Er wordt gewerkt met eigen bedachte en uitgewerkte thema's aan de hand van de SLO doelen. Hierbij dient Uk & Puk als basis. De beroepskrachten omschrijven in het kort de bijzonderheden bij de kinderen die zijn waargenomen tijdens de activiteit en de activiteit wordt kort geëvalueerd (was het aanbod passend, zijn er dingen die we de volgende keer anders aanbieden zodat het beter aansluit). In de observatielijst "De ontwikkelingslijnen 0-4jaar" in Konnect wordt opgeslagen welke kinderen mee hebben gedaan aan de activiteit en aan welke SLO doelen zij hebben gewerkt.

Bij het activiteitenaanbod zorgen we dat kinderen van hetzelfde niveau, wat niet altijd betekent dat ze even oud zijn, tijdens activiteiten met elkaar in een groepje werken. Soms kiezen we er voor om een kind dat wat verder is in de ontwikkeling bewust bij een kind te zetten dat iets minder ver is, zodat het kind zich aan het andere kind kan optrekken. Wanneer een activiteit toch niet aansluit bij een kind, word er gekeken of het kind bijvoorbeeld meer behoefte heeft aan herhaling, de activiteit te hoog gegrepen is of dat het beter is om de activiteit in een kleiner groepje of alleen aan te bieden. Sommige kinderen hebben behoefte om eerst 1 op 1 ervaring op te doen met de activiteit, zodat zij de volgende keer in een groter groepje (max. 3 kinderen) beter weten waar ze aan toe zijn.

In de individuele handelingsplannen, welke worden gemaakt aan het begin van ieder thema, wordt inzichtelijk gemaakt aan welke doelen er de komende periode specifiek gewerkt wordt met het kind. Er wordt vastgelegd wat de beginsituatie van het kind is en wat er wordt gedaan om dit specifieke kind een stapje verder te helpen. VB: Voor kinderen die extra ondersteuning nodig hebben bij de spraak-taalontwikkeling

bieden we liedjes aan. Tijdens het kring moment wordt het 'Goedemorgen lied' gezongen, hierbij leren de kinderen elkaar kennen door te zingen wie er naast hen zit. Ook lezen we bij verschillende thema's bijpassende boeken met de kinderen. Dit gebeurt interactief. Ouders worden op de hoogte gesteld van het doel waaraan wij werken en er wordt afgestemd met de ouders hoe zij thuis ook aan dit doel kunnen werken.

Aan het einde van het thema word er nogmaals gekeken naar het individuele kind en of het aanbod effect gehad heeft. Wanneer dit het geval is, kan er een nieuw doel worden opgesteld. Het kan ook zijn dat er nog langer aan het individuele doel wordt gewerkt.

Observeren ontwikkeling kinderen en passend aanbod

Iedere 6 weken, bij de wisseling van het thema, word er specifiek gekeken naar de ontwikkeling van individuele kinderen en hun behoeftes, maar ook naar waar de hele groep behoefte aan heeft. Tijdens activiteiten worden kinderen bewust geobserveerd en worden bijzonderheden genoteerd of word de activiteit eventueel aangepast aan de behoefte van het kind. Met 3 jaar en 3 jaar en 10 maanden vinden er observaties plaats volgens "DE ontwikkelingslijnen van 0-4 jaar", welke met ouders worden besproken. Op deze wijze volgen wij de ontwikkeling van de kinderen en proberen wij hen door het aanbod af te stemmen op hun behoeftes te stimuleren in hun ontwikkeling.

Er wordt door te observeren inzichtelijk gemaakt waar een individueel kind of groep kinderen zich bevindt in de ontwikkeling. Zijn er bijvoorbeeld veel kinderen in de groep die moeite hebben met de motoriek, zullen we onze activiteiten bij de thema's meer richten op de motorische ontwikkeling om deze extra te kunnen stimuleren. Het kan ook zijn dat meerdere kinderen in de groep boven de gemiddelde ontwikkelingslijnen zitten in Konnect waardoor we juist meer uitdaging

Solidoe in de praktijk

kunnen gaan bieden op dit specifieke ontwikkelingsgebied. Op deze manier passen we de doelen van de activiteiten van de VE aan, aan de behoefte van het individuele kind of de groep.

Tijdens de werkoverleggen (om de 6 weken) worden in het team en met de vestigingsmanager of pedagogisch coach de kinderen individueel besproken en gekeken welke vaardigheden zijn eigen gemaakt of welke doelen aangepast kunnen worden. Dit wordt tevens dan besproken met de tutor. Zij kunnen de activiteiten die ze wekelijks doen hier op afstemmen. Dit wordt bijgehouden in het handelingsplan in Konnect.

Zowel de medewerkers van de groep als de tutor houden in Konnect bij aan welke doelen er gewerkt wordt, welke activiteiten er zijn gedaan en wat de vorderingen zijn. Dit wordt ook gedaan voor de kinderen van de reguliere groepen, die geen gebruik maken van de VE indicatie, maar wel extra ondersteuning krijgen van de tutor.

Observatiesysteem

Op het Duet werken we met hetzelfde observatiesysteem als wat de school gebruikt. We observeren de kinderen aan de hand van leerlijnen op de eerder genoemde ontwikkelingsgebieden. "Leer -en ontwikkelingslijnen". Dit doen wij digitaal binnen Konnect. Zodra er een kind naar de basisschool gaat kunnen wij onze observaties doorsturen naar de leerkracht. Ouders geven hier schriftelijk toestemming voor. Op de BSO werken wij met Zien! Dit is een digitaal observatiesysteem voor kinderen vanaf 4 jaar.

Warme overdracht en jonge kind overleg

Wanneer een kind naar de basisschool gaat, nemen we contact op met de betreffende school om mondeling overdracht te doen over het kind. Bijna in alle gevallen gaan de kinderen naar het Duet, dan worden er vooraf ook afspraken gemaakt om al even te wennen in de klas.

Binnen het Duet hebben we zo'n 4 keer per schooljaar een jonge kind overleg. Leerkrachten (kleuters) en PM-ers hebben een overleg waarbij zij de volgende onderdelen bespreken:

- * Overgang van nieuwe kinderen
- * Themaplanning
- * Gezamenlijke activiteiten kleuters/peuters

Kinderen met opvallend gedrag

Wanneer er dingen zijn in het gedrag van kinderen die opvallend zijn dan openen we in Konnect het formulier opvallend gedrag. In dat document kunnen we goed documenteren welke situaties er zijn op welke momenten. We bespreken dit dan in het werkoverleg. In sommige gevallen zullen we overgaan tot het inzetten van externe hulp. Dit gaat altijd in overleg met ouders. Je kunt dan denken aan een logopedist in het geval van opvallendheden in de spraak en taalontwikkeling, een fysiotherapeut in het geval van de motoriek. We kunnen ook hulp inschakelen van Alert4you, zij komen op de groep om het kindje in kwestie te observeren en zij geven de medewerkers tips die zij kunnen toepassen in de praktijk om het kind verder te helpen. Soms merken zij ook op dat het kind wellicht niet helemaal op zijn plek is in de reguliere dagopvang en zij helpen dan om in gesprek te gaan met ouders en om op zoek te gaan naar een passende plek voor het kind. Er is ook nauw contact mogelijk met het consultatiebureau, uiteraard ook na overleg met ouders. Zo kunnen zij ook extra alert zijn bij het reguliere bezoek of een extra bezoekmoment inplannen. Op het Duet hebben we ook IB-ers op school en ook met hen kunnen we overleggen, meestal komen de kinderen namelijk na 4 jaar bij hun binnen en dan is het fijn als we al gezamenlijk kunnen optrekken.

Solidoe in de praktijk

Gastvrouw

Iedere dag is er een aantal uur per dag een gastvrouw werkzaam op het Duet. Zij ondersteunt de groepen met het klaarmaken van het fruit en de lunch, zij helpt met de was en zij bestelt en ontvangt de boodschappen en ondersteunt de PM'ers bij activiteiten indien nodig. Tevens brengt zij in de middag de kinderen naar sportclubs/muzieklessen etc. Wij hebben een eigen Solidoe auto tot onze beschikking.

Medewerker in opleiding

We hebben momenteel één BBL-ers op het Duet. Zij is werkzaam op BSO het Duet. De inzetbaarheid van de BBL-ers wordt vast gelegd in een document waar tevens ook de ontwikkeldoelen met elkaar worden bepaald.

Veiligheid en gezondheid

Deze locatie heeft in een apart document het veiligheid en gezondheidsbeleid vastgelegd. Deze zijn inzichtelijk voor de medewerkers in de groepsdocumenten. Ouders mogen dit beleid inzien en kunnen bij de medewerkers van de groep om deze beleidsstukken vragen.

Hierin staat o.a. de uitwerking van het 4 ogen principe en de achterwachtregeling.

Afwijken beroepskracht-kindratio (BKR)

Omdat Kindcentrum Het Duet minimaal tien uur aaneengesloten opvang aanbiedt kan er gedurende maximaal drie uur per dag worden afgeweken van de beroepskracht-kindratio. Die uren hoeven niet aaneengesloten te zijn. Tijdens die uren kunnen minder pedagogisch medewerkers worden ingezet. Voorwaarde is dat minimaal de helft van

het op grond van de beroepskracht-kindratio vereiste aantal medewerkers wordt ingezet.

Drie-uursregeling Kindcentrum Het Duet

Kinderdagverblijf:

Volgens de aanwezigheidsregistratie kunnen deze afwijkingen voorkomen in de ochtend tussen 8.30 en 9.00 en in de middag tussen 16.45 en 17.15

In de pauzetijden wordt er afgeweken tussen 13.00 en 15:00. De medewerkers van het Duet houden het zelf ook goed in de gaten, mocht het in de praktijk voorkomen dat er langer wordt afgeweken, dan worden de diensten aangepast. De registraties worden per kwartaal bekeken door de vestigingsmanager.

BSO

In de vakanties kan er op de BSO worden afgeweken van de BKR. Volgens de aanwezigheidsregistraties kan dit voorkomen in de ochtend tussen 8.30 en 9.00 en in de middag tussen 17.00 en 17.30. In de pauzetijden kan er ook worden afgeweken tussen 12.30 en 14.30.

Solidoe in de praktijk

PO

Bij de Peuteropvang en bij de peuter-kleutergroep wordt er niet afgeweken van de BKR, omdat beide medewerkers aanwezig zijn tussen 8.00 en 12.00/8.15-12.15.

Pedagogisch medewerkers hebben 45 minuten pauze per dag op het kinderdagverblijf en 30 minuten op een dag op de buitenschoolse opvang in vakantieweken en op lesvrije dagen. Op dagen dat er met drie medewerkers wordt gewerkt nemen de medewerkers 40 minuten pauze. Deze nemen zij na de lunch op.

Het exacte tijdstip van de start van de pauze van de medewerker kan afwijken van hetgeen hierboven opgenomen staat in het pedagogisch werkplan, wanneer de situatie op de groep er pedagogisch gezien om vraagt. Het welbevinden van de kinderen is hierbij het uitgangspunt.

Denk hierbij aan:

- Wanneer één of meerdere kinderen individuele aandacht nodig hebben, doordat ze bijvoorbeeld aan het wennen zijn, moeite hebben met drinken of langzaam drinken of moeite hebben met in slaap vallen
- Wanneer de slaaptijden van de kinderen op het kinderdagverblijf afwijken door bijvoorbeeld een uitje, warm weer of andere omstandigheden. De medewerkers houden dan pauze op het moment dat de meeste kinderen slapen.
- Wanneer er meerdere kinderen tegelijkertijd flesvoeding moeten krijgen in de reguliere pauzetijd van een van de medewerkers.
- Wanneer de buitenschoolse opvang op uitstap is geweest en later terug is dan de reguliere pauzetijd. De duur van de pauze blijft ten alle tijden even lang.

We zorgen er met elkaar voor dat we kunnen voldoen aan de behoeftes van het kind wanneer we afwijken van de BKR. Dit doen we door middel van:

- Samenwerking tussen de groepen onderling.
- Indien nodig hulp inschakelen van junior VM-er of VM-er.
- Inzet van stagiaires/BBL-ers.
- Prioriteiten stellen, de kinderen gaan voor op eventuele administratieve klussen.

Bij het KDV liggen kinderen te slapen tijdens de pauze en wordt er aan de wakkere kinderen een activiteit aangeboden. De medewerkers gaan op pauze wanneer het merendeel van de kinderen slaapt. De pedagogisch medewerker die bij de kinderen op de groep achterblijft, wanneer de andere medewerker op pauze gaat heeft op deze manier voldoende aandacht voor de kinderen die niet gaan slapen en er worden daar gerichte activiteiten gedaan mee gedaan. Bij de babygroep kan dit betekenen dat de medewerker op de grond zit tussen de kinderen, zodat kinderen die meer fysieke aandacht nodig hebben en de emotionele veiligheid hiermee opzoeken, dicht bij haar in de buurt kunnen blijven zitten. Kinderen die vrijer willen bewegen kunnen dan vrij spelen. Bij het geven van een flesje doet de medewerker dit op een plek waarbij zij het overzicht over de hele groep heeft, zodat iedereen aandacht van haar kan krijgen. Jonge kinderen kijken vaak naar de medewerker wanneer zij iets doen om bevestiging te krijgen of iets mag en wanneer ze iets spannend vinden. Op de peutergroep kan de medewerker ook op de grond zitten tussen de kinderen in met eventueel een peuter op schoot die deze aandacht nodig heeft en de oudere kinderen die meer taakgericht zijn aan tafel een activiteit laten doen, welke zij voor hen heeft neergezet. Zij zorgt dat zij iedereen hierbij goed kan zien. Zo kan ieder kind doen waar hij/zij zich prettig bij voelt.

Op de verticale groep kan de medewerker ook op de grond zitten tussen de kinderen in met eventueel een baby op schoot die deze aandacht

Solidoe in de praktijk

nodig heeft en de oudere kinderen die meer taakgericht zijn aan tafel een activiteit laten doen, welke zij voor hen heeft neergezet. Zij zorgt dat zij iedereen hierbij goed kan zien en kan zo inspelen op de behoeftes van de kinderen.

Bij de BSO worden in pauzetijden activiteiten ingezet waar we kinderen meer in het zicht hebben. Zo kan er gerichte aandacht worden besteed aan de kinderen wanneer hier behoefte aan is. Er wordt in het aanbod van activiteiten afgestemd op de behoeftes van de kinderen, denk aan een kind dat even tijd voor zichzelf nodig heeft, die een boekje op de bank wil lezen, kinderen die een gezamenlijke activiteit willen doen aan tafel of een spelletje willen spelen en kinderen die zich bezighouden met een rollenspel. De medewerker zorgt dat zich zo opstelt in de ruimte dat zij alle kinderen kan zien en de kinderen haar kunnen zien en hulp kunnen vragen wanneer nodig.

Vierogen-principe

We openen en sluiten bij het KDV altijd met twee pedagogisch medewerkers. Bij de BSO sluiten ze af met een PM-er van boven en van beneden.

Achterwacht

Binnen het Duet werken we met een directeur Onderwijs, directeur opvang en een junior vestigingsmanager opvang. Bij calamiteiten zijn al deze medewerkers bereikbaar.

De pedagogiek van Solidoe Het Duet

1. Je mag er zijn; fysieke en emotionele veiligheid bieden

Bij Solidoe gaan we op een invoelende manier met kinderen om en reageren op hun uitingen en gedrag. We tonen respect voor de zelfstandigheid van kinderen en hun wens om iets op hun eigen manier te doen, we stellen grenzen en bieden structuur voor het gedrag van

kinderen. Daardoor kunnen ze zich emotioneel veilig en geborgen voelen. De kinderen merken dat de pedagogisch medewerkers hen kennen en waarderen zoals ze zijn. De omgeving en wat daar gebeurt is duidelijk en overzichtelijk.

We maken onderscheid tussen onverantwoorde- en verantwoorde risico's. We voorkomen onverantwoorde risico's, we beschermen kinderen tegen grote risico's en we leren hen hoe zij kunnen omgaan met verantwoorde risico's. Daardoor maken we het voor kinderen veilig. In deze veilige omgeving verzorgen we de kinderen, stimuleren we hun zelfstandigheid, doen we recht aan de verschillen tussen kinderen en dagen we ze uit om andere mensen en nieuwe dingen te ontdekken.

Je mag er zijn bij het Duet Starten bij het Duet

Als we horen dat er een nieuw kind naar het Duet komt, neemt één van de pedagogisch medewerkers (bij voorkeur de mentor) contact op met de ouders om een kennismakingsgesprek te plannen. Tijdens het kennismakingsgesprek wordt belangrijke informatie over het kind en over de dagindeling op de groep gedeeld. De wendagen worden vooraf ingepland bij Planning en Plaatsing.

Bij de BSO zijn over het algemeen geen wendagen, hier kunnen wel individuele afspraken over gemaakt worden. Kinderen die overgaan van het kinderdagverblijf naar de BSO gaan, voordat ze vier jaar worden, al regelmatig even bij de BSO kijken en spelen. Ieder kind krijgt een mentor, die het kind volgt in zijn/ haar ontwikkeling en de oudergesprekken met de kinderen voert.

Solidoe in de praktijk

Het wennen gebeurt bij het kinderdagverblijf meestal 's morgens als alle kinderen binnen zijn. De ouder mag eerst samen met het kind op de groep blijven en daarna gaat de ouder voor een korte tijd weg. We nemen hier uitgebreid de tijd voor, zodat ouders en kinderen een veilig gevoel krijgen. Als er specifieke wensen zijn rondom het wennen proberen we hierover mee te denken.

Bij de Peuteropvang is er een kennismakingsgesprek tussen de medewerkers en de ouder, voor of na openingstijd van de groep. We werken op het KDV en de PO met dagritmekaarten zodat een kind zicht heeft op wat er gaat gebeuren deze dag: wat gaan we doen? Naar welke ruimtes gaan we? Wanneer komen de ouders weer?

Daarnaast werken we met pictogrammen, zodat kinderen snel zien waar iets te vinden is. Waar mogelijk proberen we de verbinding met thuis te maken door middel van foto's van thuis, volgen we het ritme van thuis en betrekken we ouders bij alles wat we doen en vooral waarom we dat zo doen. We investeren in het opbouwen van een vertrouwensband. We geven de kinderen veel aandacht als zij het moeilijk hebben, we doen veel dingen samen met de kinderen want alles is "nieuw" voor ze. We stimuleren dat kinderen op een speelse manier met andere kinderen in contact komen.

Als de kinderen bijna 4 zijn gaan deze kinderen wennen in hun toekomstige kleuterklas. We doen ook veel gezamenlijke activiteiten met de kleuters (kleuter/peuter feest, activiteiten in thema's) waardoor de kinderen al weten waar de klassen zijn, welke leerkrachten daar werken etc. Eens in de zes weken wordt er een overleg over het jonge kind gepland. Bij dit overleg zijn leerkrachten van de kleuters, medewerkers van de PO en van het KDV aanwezig. Daar worden alle bovenstaande dingen besproken.

Overdracht

Tijdens het brengen en halen wordt er tijd genomen om met de ouder te praten over hoe het met het kind gaat. Voor de dagelijkse overdracht wordt gebruik gemaakt van de ouderportal van Konnect. Bij ouders, die

daar toestemming voor hebben gegeven, worden foto's in de portal geplaatst zodat ouders kunnen zien welke activiteiten we doen. Drie maanden nadat een kind geplaatst is, evalueren we met ouders over hoe het gaat op de groep en hoe de wenperiode is verlopen. In overleg worden afspraken mogelijk bijgesteld. Dit formulier wordt ingevuld binnen Konnect.

Welbevinden

Bij het KDV, de BSO en de PO wordt elk jaar, rond de verjaardag van een kind, een oudergesprek aangeboden waarin de observatie van de ontwikkeling en het welbevinden van kinderen wordt besproken. Op het KDV en de PO gebruiken we "DE observatielijsten 0-4 jaar" in Konnect.

Op de BSO gebruiken we het digitaal welbevinden formulier Zien! welke we invullen in Konnect. Omdat we de ontwikkeling en het welbevinden van kinderen volgen is het belangrijk om regelmatig heel bewust na te gaan hoe het met de kinderen gaat. Door middel van het welbevindenformulier kan informatie worden verkregen en vastgelegd.

Daarnaast vullen kinderen van 8 jaar en ouder zelf de vragenlijst voor kinderen 8+ in over hoe zij de buitenschoolse opvang ervaren. De uitkomsten hiervan worden met de kinderen besproken.

De observatielijsten van het kinderdagverblijf kunnen worden overgedragen naar school. De meeste scholen in Uithoorn werken met Parnassys. Er komen rapportages uit Konnect, die digitaal, gedeeld

Solidoe in de praktijk

kunnen worden met de scholen die niet met Parnassys werken. Deze krijgen de ouders mee om met de betreffende school te delen.

Als er tussentijds zorgen zijn wordt dit in een vroeg stadium met ouders gedeeld. Ouders kunnen een extra gesprek aanvragen mochten zij dit wensen.

Dagritme KDV

Bij het KDV komen de kinderen tussen 7.00 en 9.00 uur binnen. Als de kinderen binnen zijn, wordt er fruit/cracker gegeten en water of thee gedronken. Vervolgens gaan de jongste kinderen volgens hun eigen schema slapen. De oudere kinderen gaan spelen of doen een (thema)activiteit. We proberen iedere dag even buiten te spelen. Onze buitenspeelruimte biedt voldoende mogelijkheden voor de kinderen om te experimenteren.

Tussen 11.30 en 11.45 uur gaan de kinderen aan tafel voor de lunch. De lunch bestaat uit volkoren brood en verschillende soorten (verantwoord) broodbeleg met een beker melk of water. Na de lunch gaat een deel van de kinderen slapen of rusten. Als de kinderen weer wakker zijn, wordt er een cracker of fruit gegeten. Vervolgens is er meestal nog tijd voor een activiteit of vrij spel. Vanaf 16.30 uur worden de kinderen weer opgehaald. We kijken per dag ook hoe de dag loopt en wijken ook regelmatig af van de vaste tijden als de kinderen in hun spel zitten.

Dagritme BSO

Bij de BSO mogen de kinderen van de Popstars, Rockstars en Allstars zelfstandig naar de BSO komen. De kinderen van de Ministars en de Little stars worden door de BSO medewerkers bij de klas opgehaald. De kinderen van groep 3 mogen ook zelf naar beneden komen, begroeten dan de BSO medewerkers en worden aangemeld in de portal. Als alle kinderen er zijn gaan de kinderen allemaal eerst even buiten spelen. Ze hebben er dan al een dag school op zitten en dan kunnen ze buiten even 'uitrazen'.

Hierna wordt er op de Ministars en de Little Stars gezamenlijk een cracker gegeten en/of fruit en een glas thee of water gedronken. Bij de kinderen vanaf 6,5 jaar sturen we aan op het bevorderen van de zelfstandigheid en staan er crackers en fruit klaar, de kinderen mogen zelf een cracker smeren en bekertjes inschenken. Vervolgens worden er verschillende activiteiten aangeboden, de kinderen van de Popstars, Rockstars en Allstars mogen zelf een keuze maken waar zij willen spelen. We vinden het belangrijk dat de kinderen zelf keuzes leren maken. Daarnaast is er veel ruimte voor buitenspel.

De Ministars en Little Stars kinderen spelen in hun eigen groepsruimtes. De twee ruimtes grenzen aan elkaar vast, de speel-leerruimte is ook onderdeel van de ruimtes waar de kinderen kunnen spelen en er is een mini atelier. De kinderen van de Ministars en de Little Stars mogen ook in de gymzaal spelen mits er genoeg pedagogisch medewerkers aanwezig zijn.

Solidoe in de praktijk

Op woensdag en vrijdag werken de Popstars en de Rockstars veel samen vanwege het aantal kinderen. De kinderen van de Allstars die op woensdag of vrijdag komen worden opgevangen in twee stamgroepen.

Dagritme PO/Peuter-kleutergroep

Bij de Peuteropvang komen de kinderen om 8.15 binnen. Als alle kinderen binnen zijn gaan zij in de kring. Hier wordt besproken wat ze deze dag gaan doen, welke kinderen zijn er allemaal? En er worden kleine activiteiten van het thema gedaan. Er is veel ruimte voor eigen spel maar er worden ook activiteiten aangeboden in de verschillende thema's en de verschillende ontwikkelingsgebieden. Ze eten gezamenlijk fruit en drinken water of thee. Tussen 11.45 en 12.00 worden de kinderen weer opgehaald. De kinderen van PO het Duet spelen in hun eigen groepsruimte, het speelleerplein en het mini atelier.

Peuter-kleuter groep:

Met ingang van aug 2022 zijn wij gestart met een peuter-kleutergroep (de Drummers) binnen het Duet.

De doelgroep van deze groep: Kinderen tussen de 3 en 4 ½, die extra ondersteuning op het gebied van taal en/of sociaal emotioneel gebied nodig hebben:

- Kinderen die een VE indicatie hebben vanuit de opvang;
- Kinderen die van buitenaf met 4-jarige leeftijd instromen in het onderwijs en vanuit het vooronderzoek op basis van het entreeformulier en gesprekken met ouders besloten is dat zij kunnen instromen in de peuter- kleutergroep.

Doelen:

- Soepele en flexibele overgang (van opvang) naar onderwijs;
- Conditie voor het goed kunnen opstarten in een kleuterklas worden getraind in de peuter-kleutergroep

- Doelen zijn conform leerlijnen Konnect 3-4-jarigen en Parnassys 1A/1B.

Groepssamenstelling

De groep bestaat uit maximaal 8 kinderen tussen de 3 en 4 jaar en 8 kinderen tussen de 4 en 4 ½ jaar. De peuter-kleutergroep heeft een vierdaagse schoolweek. De kinderen van 4 - 4 ½ hebben onderwijs van (8.15 – 8.30 inloop) 8.30 – 14.15. De kinderen van 3 tot 4 sluiten aan tussen (8.15- 8.30 inloop) 8.15 – 12.15. Tussen 12.30 – 14.15 kunnen andere leerlingen uit de groepen 1-2 aansluiten bij deze groep.

Bij de kinderen van 4 jaar tot 4,5 jaar wordt per kind bekeken op welk moment het kind eraan toe is om de stap naar de kleuterklas te maken. Wanneer er wordt voldaan aan de leerlijnen Primair Onderwijs zal het kind kunnen doorstromen.

We streven ernaar om tijdens lessen en activiteiten samen te werken met de andere kleutergroepen en groepjes kinderen, om de kinderen van de peuterkleutergroep zo veel mogelijk te laten wennen aan de school, de klassen, de andere kinderen en de Nederlandse taal.

Op alle dagen (ma/di/do/vr) is er pedagogisch medewerker en een leerkracht aanwezig.

De kinderen van de peuter-kleutergroep spelen in hun eigen groepsruimte, het speelleerplein en het mini atelier.

Speelplekken voor drukke en rustige activiteiten

De ruimtes zijn zo ingericht dat de kinderen in verschillende hoeken kunnen spelen. De PM-ers kijken naar de opbouw van de leeftijden en de interesses van de kinderen. Hier wordt de groepsruimte op aangepast. Bij de BSO zijn er veel ruimtes waar de kinderen kunnen spelen. Gymzaal, bibliotheek, theaterlokaal, atelier en de speel-

Solidoe in de praktijk

leerruimtes. Bij het KDV en bij de PO zijn de ruimtes ook zo ingericht dat er verschillende hoeken zijn gecreëerd.

Verticale groepen:

Hier zijn rustige plekken voor de baby's, zoals een box en een mat op de grond waar de baby's de ruimte krijgen om zichzelf te ontwikkelen. De deuren tussen de groepen zijn vaak open zodat ook de jongste kinderen hun eigen keuzes kunnen en leren maken. Met wie willen zij spelen?

Waar willen zij spelen? Allemaal belangrijke elementen om de kinderen alvast de ruimte te geven. Bij de verticale groepen zijn de volgende hoeken aanwezig: huishoek, auto hoek, bouwhoek, snoezel babyhoek, leeshoek, themahoek. Op drukke dagen wordt er in groepjes gewerkt en kan er gebruik gemaakt worden van ruimtes buiten de groep.

(gymzaal/atelier/gang) Beide groepen hebben een themakast waar materialen staan die met het thema te maken hebben en tevens is het de plek waar Puk zijn huis is.

Babygroep:

In de babygroep is een grondbbox aanwezig. De groep is zo ingericht dat de oudere baby's voldoende ruimte en speelgoed hebben om zich te ontwikkelen en de hele kleine baby's voldoende rust kunnen krijgen. De deur van de verticale groep/peutergroep naar de babygroep gaat ook regelmatig open, zodat kinderen ook in de babygroep de mogelijkheid krijgen om de wereld verder te ontdekken.

Peutergroep

Deze groep is ook ingericht met vele verschillende hoeken. Er is een huisje waar de kinderen in de keuken kunnen spelen en er staat een zandwatertafel in. Er is een bouwhoek en een leeshoek. Aan de hoge tafel kunnen de kinderen puzzelen en een spelletje doen. Tussen de middag worden er plekken gecreëerd in de huisjes waar de kinderen kunnen rusten.

PO:

We hebben een peuter/kleuterplein gecreëerd waar er verschillende ruimtes zijn waar de kinderen van de PO gebruik van kunnen maken. In

de groepsruimte zijn verschillende hoeken gemaakt, een bouwhoek, poppenhoek en themahoek. De ruimte in de gang is ook voor de PO beschikbaar daar staat een grote huishoek waar de kinderen hun fantasie volop kunnen gebruiken, een leeshoek en er staat een zandwater tafel die voor ieder thema op een andere wijze wordt gebruikt. Elk thema wordt er in de ruimte iets toegevoegd waardoor de kinderen met het thema betekenisvol bezig kunnen zijn. De kinderen kunnen aan tafel puzzels maken, kleien, tekenen en een creatieve activiteit doen. Kinderen kunnen kiezen wat ze willen doen en wij sluiten aan bij hun behoeften waar mogelijk. De toiletten voor de peuters bevinden zich in de gang naast de speel-leerruimte. Verschonen doen de pedagogisch medewerkers daar staand en bij ontlasting wordt de commode bij het KDV gebruikt. We hebben er bewust voor gekozen om geen commode in de groep te plaatsen, dit gaat ten koste van de speelruimte van de kinderen. Aan het peuter/kleuterplein hebben we ook een mini atelier waar de kinderen gebruik van kunnen maken. De speel-leerruimte en het mini atelier zijn ook de hele ochtend beschikbaar voor de Peuteropvang. Onderwijs gebruikt deze ruimtes ook en evenals de andere ruimtes worden hier onderling goede afspraken over gemaakt.

BSO

Bij de BSO hebben we veel verschillende ruimtes waar kinderen kunnen spelen. Een gymzaal waar ze vrij kunnen bewegen. Een atelier om hun creativiteit tot uiting te laten komen. Een bibliotheek voor de kinderen die even de rust willen opzoeken en een boek willen lezen of even rustig huiswerk kunnen maken. De speel-leerruimtes hebben ook voldoende speelmogelijkheden zoals: spelletjes doen, tafelvoetbal, een Wii, bouwen, puzzelen. De Ministars en Little stars gebruiken de ruimtes beneden. Zij hebben de groepsruimte van de PO/BSO tot hun beschikking, de groepsruimte van de Little Stars, de speel-leerruimte bij de kleuters, het mini atelier en de gezamenlijke ruimtes zoals hierboven

Solidoe in de praktijk

beschreven. Er is een buitenruimte afgezet waar de jongste BSO kinderen kunnen spelen. Dit mag ook zelfstandig in overleg met de pedagogisch medewerkers, en dan alleen binnen het hek. Zij mogen ook op andere plekken buiten spelen, daar is altijd een medewerker bij aanwezig. De ruimtes zijn zo ingericht dat de kinderen in verschillende hoeken kunnen spelen. De pedagogisch medewerkers kijken naar de opbouw van de leeftijden en de interesses van de kinderen. Hier wordt de groepsruimte op aangepast.

2. Ontdekken: ontwikkelen van de persoonlijkheid

Bij Solidoe dragen we bij aan het ontwikkelen van de persoonlijkheid en het zelfvertrouwen van kinderen. We helpen ze hun eigen unieke 'ik' te vinden, hun identiteit. Daar hoort bij dat we ze helpen om dingen zelf te bepalen, om veerkrachtig te zijn, zelfstandig te worden, zelfvertrouwen op te bouwen, zich waar nodig aan te passen en mee te bewegen en hun creativiteit te uiten. Kinderen hebben een innerlijke drang om zich te ontwikkelen. Via spel ontdekken kinderen zichzelf en de wereld.

Onze pedagogisch medewerkers sluiten aan bij de interesse en belangstelling van de kinderen en dagen ze tegelijkertijd uit om hun grenzen te verleggen. We vinden het belangrijk dat kinderen zelf ervaren, uitproberen en ontdekken. We dagen kinderen spelenderwijs uit om hun vermogen tot bewegen te ontwikkelen (motoriek) en ook hun vermogen om te leren omgaan met taal en creativiteit (cognitieve vaardigheden). Op die manier leren ze zelfstandig te worden.

Ontdekken bij het Duet

Dat doen we door kinderen te ondersteunen en stimuleren om hun eigen initiatief te nemen. Een uitnodigende houding, veel vragen stellen aan kinderen om zo zelf ervaringen op te kunnen doen. Fouten maken hoort daar ook bij: daar leer je het meeste van. Wat kun je zelf en waar heb je hulp bij nodig? En wie kan je helpen? We zijn in

de buurt, houden altijd op de achtergrond zicht op wat er gebeurt en geven veel complimenten als kinderen zelf iets doen, uitproberen. In het programma is er aandacht voor vrij spel en gericht spel: we doen activiteiten: soms in kleine groepjes, soms met de hele groep. We bieden creatieve activiteiten aan: ander materiaal ontdekken, ervaren, om de sensitieve motorische ontwikkeling te stimuleren. Ook kinderen te stimuleren hun eigen kunst te maken, watervaart het kind of wil het juist uitdrukken: het gaat om het proces en niet zozeer om het resultaat.

We gaan op onderzoek uit met kinderen: hoe werkt een magneet... maar ook wat kun je allemaal bedenken met een voorwerp of materiaal. We stimuleren kinderen om verschillende oplossingen te vinden en vooral uit te proberen.

Peuteropvang en Kinderdagverblijf

De groepsruimte van de PO is na schooltijd en in vakanties de groepsruimte voor de kinderen van de BSO voor kinderen van 4 t/m 6,5 jaar. Materiaal wat voor de andere doelgroep niet geschikt is wordt elders opgeborgen.

Solidoe in de praktijk

Baby's kunnen ontdekken doordat er veel kruipruimte is georganiseerd en speelgoed op de hoogte van de kinderen wordt geboden zodat ze dat zelf kunnen pakken. Voor de peuters hebben we verschillende speelhoeken, maar ook een bank of een tent om lekker in weg te kruipen. We maken in de hoeken gebruik van huishoudelijke voorwerpen, zoals echte potten en pannen, houten lepels en leeg verpakkingmateriaal zoals lege shampooflessen, boterkuipjes enzovoort. Wekelijks wordt er een activiteit gedaan met de groepen van het kinderdagverblijf, bijvoorbeeld interactief voorlezen, bewegingsactiviteiten of themagerelateerde activiteiten.

We proberen om verschillend speelgoed te hebben in de diverse groepen, zodat we met elkaar kunnen ruilen, waardoor we een grotere variatie hebben en het speelgoed elke keer weer opnieuw uitdagend is voor de kinderen.

Ook met de kleine kinderen gaan we op stap: lekker even buiten wandelen in de bolderkar een rondje in de wijk of mee naar de winkel.

Wat op onze locatie een enorm pluspunt is, is de buitenruimte. Kinderen kunnen voldoende uitdaging vinden op deze speelplaats. Er is ook een mogelijkheid om overdekt buiten te spelen, zo kan er bij regenachtig weer toch even een frisse neus gehaald worden zonder dat je kletsnat wordt. Er

zijn moestuinbakken zodat de kinderen zorg kunnen dragen voor alles wat groeit en bloeit.

Buitenschoolse opvang

Kinderen verzinnen zo veel mogelijk zelf hoe ze een spel spelen of wat en hoe ze knutselen, en kiezen zelf welke activiteit ze willen doen. Daarom vinden we het belangrijk om de kinderen te betrekken bij de inrichting van de ruimte, zowel binnen als buiten. In de verschillende ruimtes in diverse hoeken kunnen allerlei activiteiten plaatsvinden. Zo is er een plek om te loungen, muziek te luisteren, met de computer te spelen, te

bouwen enzovoort.

Speelmateriaal

We hebben een atelier, een theaterlokaal, een gymzaal en veel buitenruimte naast de groepsruimten. Ook media hoort bij ons BSO aanbod: een scherm om spelletjes te doen, tablets voor spel en als informatiebron. Voor het gebruik zijn regels opgesteld om te zorgen dat meerdere kinderen (die dat willen) van deze mogelijkheid gebruik kunnen maken. Kinderen overleggen met de pedagogisch medewerker wat ze gaan doen, hoelang enz. Met de aanschaf van het speelgoed houden we rekening met de leeftijd van de kinderen. We zorgen dat er voor elke leeftijdsgroep uitdagend materiaal aanwezig is. Ook hierin kunnen de kinderen meedenken en aangeven wat ze graag willen hebben om mee te spelen. We bieden workshops aan, om kinderen uit te nodigen en uit te dagen andere dingen te doen, uit te proberen.

In de vakantieweken doen we projecten of werken we aan de hand van een thema. Dit thema stemmen we af op de wensen en behoefte van de

Solidoe in de praktijk

kinderen. Aan de hand van het thema worden er activiteiten georganiseerd, in een grote of kleine groep of individueel. We laten de kinderen kennismaken met verschillende sporten, bieden creatieve workshops aan, maken gerechten klaar om die daarna op te eten met elkaar, we dansen of we maken zelf een speelfilm.

Uitstapjes

Tijdens deze vakantieperiodes wordt er wekelijks een uitstapje georganiseerd. Dit gebeurt op wisselende dagen, zodat alle kinderen een keer mee kunnen. De uitstapjes variëren van een bezoek aan de kinderboerderij tot ravotten in het bos of een bezoekje aan Artis. Tijdens de uitstapjes wordt gebruik gemaakt van het reguliere openbaar vervoer of de Solidoe-bus en wordt het uitstapjesprotocol gehanteerd. Het programma voor de vakantieweken wordt minimaal twee weken voor aanvang aan de ouders bekendgemaakt via de ouderportal. Buiten is voor de kinderen volop materiaal aanwezig om te spelen. Zo zijn er fietsen in verschillende formaten, sportattributen, speeltoestellen en zandspeelgoed. Daarnaast biedt het plein op zich al een uitdagend aanbod.

3. Met elkaar: bevorderen van de sociale competenties

Kinderen zijn bij Solidoe altijd in een groep. De pedagogisch medewerkers zorgen dat het veilig is in de groep en dat de kinderen zich onderdeel voelen van de groep. Kinderen kijken graag naar elkaar, leren van elkaar, doen elkaar na en spelen samen. We moedigen vriendschappen aan en leren conflicten samen oplossen. Er zijn vertrouwde, gezellige groepsrituelen en we hebben respect voor deze rituelen.

We begeleiden kinderen in het omgaan met elkaar en brengen hen spelenderwijs sociale kennis en vaardigheden bij. Dat helpt ze om relaties met anderen te kunnen opbouwen en onderhouden. Sociale vaardigheden (competenties) zijn bijvoorbeeld, het je in een

ander kunnen verplaatsen, kunnen communiceren, samenwerken, anderen helpen, omgaan met conflicten en het ontwikkelen van sociale verantwoordelijkheid.

Met elkaar bij het Duet

We zijn betrouwbaar, eerlijk en respectvol in contact met ouders, kinderen en pedagogisch medewerkers. We zoeken actief het contact op met ouders en kinderen door te groeten en belangstelling te tonen. We zijn betrokken bij het wel en wee van het kind, maar ook het gezin.

Een eerlijke en open communicatie is belangrijk voor het welbevinden van de kinderen. Samen met ouders delen pedagogisch medewerkers de verantwoordelijkheid voor de opvoeding van het kind.

Voor kinderen is het belangrijk dat we met elkaar 'voorleven' en uitstralen: kijk zo gaan we hier met elkaar om en hen helpen, uitleggen en steunen om hun weg daarin te vinden.

We nemen gevoelens van kinderen serieus door te luisteren, vertrouwen te geven en begrip te tonen. Ieder kind te zien in haar/zijn eigenheid en te accepteren vanuit een open houding, zonder te oordelen. We werken aan een omgeving waarin kinderen echt kunnen participeren, hun behoeften en wensen en meningen gehoord en gerespecteerd worden.

We begeleiden kinderen in de interactie om elkaar te begrijpen en samen te leren spelen en leven in de groep. Samen plezier hebben, samen delen en rekening leren te houden met elkaar. We stimuleren vriendschappen en sociaal gedrag in de groep.

Samen met ouders delen de medewerkers de verantwoordelijkheid voor de opvoeding van het kind. We informeren ouders over wat we doen, sturen iedere maand een nieuwsbrief (gezamenlijk met school, het Du@tje), een themabrief voor alle ouders van kinderen tussen de 0 en 4 jaar en hechten veel waarde aan ouderavonden. Daar kunnen ouders elkaar ontmoeten, ervaringen en kennis uitwisselen en nieuwe

Solidoe in de praktijk

informatie en thema's bespreken. Naast deze momenten organiseren we ook ontmoetingsmomenten, informele momenten om te ontspannen, al dan niet met extra activiteiten en voorstellingen voor en door kinderen. Met elkaar betekent ook dat we de samenwerking met anderen zoeken: we werken samen met school en met andere organisaties in de wijk. Het project 'de Vreedzame wijk' is hier een mooi voorbeeld van.

Bij de Peuteropvang gaan de PM-ers op huisbezoek bij de kinderen met een VE indicatie. Het doel van het huisbezoek is: vertrouwen opbouwen met ouder en kind afspraken maken t.a.v. de thuisstimulering en het ondertekenen van de overeenkomst.

Emoties en gevoel

In alle groepen wordt er ingespeeld op de behoefte van het kind. Bij de babygroep sluiten de medewerkers zoveel mogelijk aan bij het ritme van thuis. Medewerkers kijken en luisteren naar het kind om te zien wat het nodig heeft. We proberen de gevoelens van kinderen goed in te schatten en daarop te reageren, zodat een kind zich begrepen voelt. Is een kind verdrietig, dan benaderen we het door te benoemen wat we zien. 'Ik zie dat je huilt en verdrietig bent, wat is er aan de hand?' Ook al kunnen baby's niet praten, ze voelen wel dat er aandacht is voor wat ze laten zien. Het benoemen draagt enorm bij aan de taalontwikkeling. Als kinderen iets ouder worden proberen we daar samen over te praten. We troosten kinderen als zij dat willen, en als kinderen aangeven dat niet te willen, dan respecteren we dat. Ook de kinderen die rustig zijn en niet veel aandacht vragen uit zichzelf, zullen we stimuleren om iets te gaan doen als zij daar behoefte aan hebben.

Onderdeel van de Vreedzame school is ook omgaan met emoties. Op alle werksoorten is dit verschillend terug te zien op de groep. Zo zijn er emotiemeters waar kinderen kunnen aangeven welke emotie zij op dat moment ervaren. Op het KDV en de PO werken ze met smiley's om dit voor kinderen van deze leeftijd duidelijk te maken. De Vreedzame School bestaat uit verschillende blokken, deze blokken volgen we gezamenlijk met school.

Kinderparticipatie

Kinderparticipatie komt dagelijks aan bod. We betrekken kinderen bij de keuze van de activiteiten, bij de aanschaf van materialen en de inrichting van de ruimte. Ook bij het samenstellen van een vakantieprogramma denken de kinderen mee over de invulling. Er wordt met de kinderen besproken wat zij graag zouden willen en wat hun ideeën zijn. We kijken dan wat er van die ideeën mogelijk en uitvoerbaar is.

Jaarlijks vullen de kinderen vanaf 8 jaar een welbevinden formulier in waarop zij kunnen aangeven wat zij leuk of minder leuk vinden op de BSO en wat er volgens hun anders zou moeten. We gaan daarover in gesprek met de kinderen en kijken wat we eventueel anders kunnen doen.

Binnen het Duet denken de kinderen actief mee over allerlei zaken. Er is een leerlingenraad (school) die met een aantal onderwerpen die spelen aan de slag gaan en er wordt actief meegedacht over het vakantieprogramma. Ze verzinnen zelf workshops die zij geven aan de jongste kinderen van de BSO en komen zelf met ideeën. Tevens zijn er een aantal medewerkers die scholing hebben gevolgd om meer tips te krijgen over hoe je kinderen meer eigen initiatief kan geven. De rest van het team zal in het voorjaar van 2024 dezelfde training gaan volgen zodat we daarna met elkaar een plan kunnen maken hoe we op het

Solidoe in de praktijk

Duet omgaan met kinderparticipatie.

4. In de wereld: omgaan met normen en waarden

Solidoe staat midden in de wereld. We dragen waarden en normen over, zoals het inleven in anderen, rekening houden met andere, besef hebben van verschillen tussen mensen (diversiteit) en die verschillen respecteren.

Kinderen worden opgevoed door hun ouders. Solidoe draagt hier ook een steentje aan bij. Het overdragen van normen en waarden (socialisatie) is hier onderdeel van. Belangrijk zijn waarden zoals verantwoordelijkheid nemen, zorgen voor saamhorigheid, iets samen doen met andere kinderen. Deze waarden laten onze medewerkers zelf zien in hun handelen. Daardoor zijn ze een voorbeeld voor de kinderen. We stimuleren de kinderen om op een open manier kennis te maken met waarden en normen, zodat ze respectvol omgaan met anderen en actief meedoen in de maatschappij.

In de wereld bij het Duet

Deze wijk is multicultureel. We hebben als team een open houding naar alle culturen en respect voor alle normen en waarden. We willen juist van elkaar leren.

Met name bij de Peuteropvang horen we veel verschillende talen. We bespreken de verwachtingen van ouders en geven aan dat we samen kinderen verder gaan brengen in hun ontwikkeling. We zien de mogelijkheden die er thuis zijn en haken daarop in. Ouders kunnen we ook wijzen op instanties als het Taalhuis of de Voorleesexpress. We besteden aandacht aan de rituelen: feesten, verjaardagen, geboorte van een broertje of zusje. Maar ook aan verschillen in bijvoorbeeld eetgewoonten. Samen doen, maar ook samen praten over verschillen maakt dat kinderen begrip krijgen en hiermee leren omgaan.

Op elke groep hebben we regels; duidelijke afspraken zodat een ieder weet wat er van hem/haar verwacht wordt. We stimuleren de kinderen om te helpen met opruimen van het speelgoed, zowel binnen als buiten, waarbij we rekening houden met de leeftijd van de kinderen.

De momenten aan tafel zijn vaak momenten voor groepsgesprekken, ruimte voor interactie. De kinderen mogen iets vertellen en er wordt naar ze geluisterd en doorgevraagd. Ook tussen de kinderen onderling wordt de interactie gestimuleerd. Bij het fruitmoment kiezen ze zelf het fruit wat ze willen eten. Dit wordt klaargemaakt bij de kinderen aan tafel, en op een eigen bordje gelegd. Voor de lunch dekken we met elkaar de tafel. De kinderen helpen hier actief bij mee. Ze mogen zelf hun brood smeren en beleggen. Alle kinderen kiezen zelf wat ze op brood willen. Na de lunch helpen de kinderen alles opruimen.

Conflicten

Conflicten laten we de kinderen zoveel mogelijk zelf oplossen, waar nodig helpen de pedagogisch medewerkers hierbij. Dit is ook een speerpunt bij de Vreedzame School, deze wijze laten we door ons hele gebouw terugkomen.

Met de oudere kinderen worden de regels met elkaar doorgesproken en eventueel bijgesteld. Actuele onderwerpen komen vaak spontaan aan bod bij de BSO tijdens het tafelmoment. Het delen van fruit; het op je beurt leren wachten, kinderen leren zo geduld en begrip te hebben voor anderen, samen te werken, anderen te helpen het sluiten van compromissen. Hiermee leggen we de basis voor democratisch burgerschap.

Solidoe in de praktijk

